

MAGNIFICENTISSIMO AC GENERO-
SISSIMO DNO,

Dn. AXELIO GOSTAVI OXEN-

STIerna Lib. Bar, De F^{is}holm/

Incl^{yt}i Regni Sueciæ Cancellario

Ampl^{is}simo,

NEC NON

NOBILISSIMO AC PRUDENTISSIMO

Dn. JOHANNI SCHYTTE de C^{is}ffia/

SERENISSIMI AC POTENTISSIMI PRIN-
CIPIS AC DOMINI,

Dn. GUSTAVI ADOLPHI

Suecorum, Gothorum & VVandalorum Hæ-
reditarii ac designati Regis, Magni Ducis Fin-
landiæ, Ducis Estlandiæ & Westman-
diæ, &c.

Regis ac Domini mei Cle-
mentissimi, Consiliario intimo,

*Dnis. Favoritoribus, Promotoribus, & Patronis
suis, singulari fide & observantia aeternum colendis,
honorandis.*

A 2

Et si

Ist. Magnificentissime ac Generosissime Domine Cancellarie, Nobilissime ac Prudentis, Dn. Consiliarie, Macenates humilissima observantia affectu jugiter honorandi, tum artes liberales, que hic maxime celebrantur; tum etiam favor Professorum ac Præceptorum meorum in me extensus, & præcipue Dn. Helfrici Vlrici Humii, I. V. Doctoris, qui me periculosis fortuna telis expositum singulari benevolentia sibi obligavit, me in exoticis nationibus diutius retinere contendunt: tamen desiderium Regiam Majestatem, Vestras Nobilissimas Dominationes, adeoque totam patriam videndi, facit quod ulterius moram hic neclere non possim, quin primâ occasione in patriam revertar.

Interim tamen, Magnificentissime Dn. Cancellarie, ac Prudentissime Domine Consiliarie, facit V. N. D. magnitudo erga me beneficiorum (cujus memoria apud me senescere neque debet neque potest) ut assidua gratiâ, recordatione in mente mecum cogitem, quomodo aliquam V. N. D. gratiam persolvere possim. Cum autem intelligo, me illam benevolentiam, quam V. N. D. benigno corde erga me exercuerunt, rependere non posse: Confido, me excusationem mereri, si debita subjectione gratitudinem ex bono affectu latenti literis declaravero. Hæc spe ductus in toto V. N. D. hanc dissertationem de Monarchæ ejusque officio, in quale unquam signum animi mei motus, quam diligentissime orans, ut V. N. D. illud exiguum munus, in hac meorum rerum tenuitate clementi animo suscipere non dedignetur, donec V. N. D. aliquid majus præstare potuero.

Hic Domino Dominorum, omnium Regnorum summo gubernatori, rectorumque omnium consiliorum Duci & Moderatori V. N. D. quam fidelissime commendo, ab eoque crebris ardentissimisque votis opto, ut omnes V. N. D. deliberationes, consultationes, actiones & legationes fortunæ & prosperet, sic ut isthæc omnia ad Dei gloriam; ad Serenissimi ac Potentis Regis nostri GUSTAVI ADOLPHI salutem, celebritatem ac Majestatem, ad incliti Regni Sueci amplitudinem, dilatationem, & omnium Regni indigenarum salutem & prosperitatem vergant & tendant.

Vest. Nobil. Dom.

Humil. Dd.

ANDREAS E Berg.

De Monarcha, ejus officio & potestate.

DISPUTATIO JURIDICO-POLITICA.

THESIS I.

MONARCHA est, penes quem unum summa totius Reipublicæ administratio & potestas est.

2. In quo duo consideranda veniunt, officium & potestas.

3. Officium rursus in duobus potissimum consistit, in administratione & amplificatione Reipublicæ.

4. Quantum ad prius, præcipua pars officii Regi est, ut sollicitè administret, tueatur & regat Rempublicam: idq; utroq; tempore, pacis & belli, per *proæm. Instit.* Sic ut tempore quidem pacis per legitimos tramites, hoc est, per modum à legibus præscriptum, calumniantium iniquitatem expellat, sceleratos homines coerceat, debitisque pœnis subjiciat, benè meritos verò de Repub. præmiis afficiat, juventutem rectè educari faciat; deniq; unumquemq; civium suo in officio contineat.

5. Tempore autem belli à Republica hostes arceat ac profliget: illisq; profligatis ac domitis, pacem Reipublicæ restituat. *d. proæm. Instit.*

6. Ad hæc feliciter expedienda duob. cum primis Principem instructum esse oportet: Legibus & armis. *d. pr. proæm. Instit.*

7. Legibus non solum Divinis & Naturalibus, quarum custos & executor est Princeps, *Deut. 17. 18.* Sed etiam Ci-

vilibus, tam ab Antecessoribus suis, quam à se compositis, & promulgatis.

8. Quippe ad Monarcham spectare, legem universalem condere, dubium planè nullum est, §. *sed & quod Principi placuit. Inst. de Jure Nat. Gent. & Civil.*

9. Quin ejusdem est legem vel à se, vel antecessore latam interpretari: Idq; solius Imperatoris officium esse Imperator Justinianus testatur: Desinimus, inquit, omnè Imperatorum legum interpretationem, sive in precibus, sive in judiciis, sive alio quocunque modo factam ratam, & indubitata[m] haberi: Si enim in presenti leges condere soli Imperatori concessum est, & leges interpretari solo dignum Imperio esse oportet. *l. fin. C. de LL.*

10. Quod tamen Juris Romani Interpp. de ealege exaudiri volunt, cujus sententia usque adeo obscura est, ut nullà omninò ratione à judice vel Jcto elici possit; Nam tunc demum ad Imperatoriam majestatem recurrendum ab eaque declarationem legis obscuræ petendam existimant: Secus verò si possit probabili ratione æqua legis sententiæ erui. Tum enim judicium & Jctorum esse leges interpretari innumeris juris testimoniis probatur. *l. 8. C. de judiciis. l. 11. l. 12., 13. l. 14. l. 18. l. 19. cum sequent. ff. de LL.*

11. Forma legis cujusq; in ratione consistit, unde & ratio, legis anima à Jctis dicitur; proinde unaquæque legem justam habere debet: ita ut nomen legis non mereatur, quæ ratione destituitur, *l. 39. ff. de legibus. l. decernimus. C. de Episcop. & Cleric. cap. erit distinct. 4.*

12. Ex quo manifestum evadit, errare illos plurimum, qui errorem jus facere statuunt: Quiq; jurisprudentiam non certa ratione; sed hominum solum auctoritate & opinionè niti asseverant.

13. Ratio verò illa, quam pro anima lex habet, juri divino,

et erentur, multa à ditoribus facile contemneretur & eluderetur.

24. In capitalibus verò & corporalibus pœnis illustrior & nobilior mitiore pœna, quàm obscurior & inferioris sub-
sellii homo afficiatur, *l. 1. l. 3. §. pen. ff. ad l. Corn. de sicar. l. 16. §. 3. ff. de pœn. l. 6. in pr. ff. ad l. Iul. peculat. l. ult. ff. de incend. §. 2. de vi public.*

25. Sed & circumstantias causarum, personarum, locorum, temporum, qualitatum, quantitatum & eventus in irrogandis pœnis diligenter considerari oportere Claudius Saturninus monet *in l. 16. ff. de pœn.* ut nempe pro ratione harum circumstantiarum vel exasperentur vel mitigentur pœnæ, *d. l. 16.*

26. Quin & tunc supplicia exacerbari ratio Reipubl. postulat, cum nimium multis personis grassantibus exemplo opus est, *d. l. 16. §. fin.* Quò nempe ubi malè meriti dignas suorum scelerum senserint pœnas, exemplo sint aliis ad deterrenda maleficia, *l. 31. ff. depositi.*

27. Ex iisdem quoq; circumstantiis pœna mitigari debet, *d. l. 16.* extra quas utrumne in principis sit manu, pœnas à legibus constitutas ac determinatas delinquentibus mitigare? quæstionis est controversæ. Affirmandum putarim, §. sed & quod principi placuit. *J. de jure Nat. Gent. & Civil.* Nisi pœna lege divina morali determinata, irrogari eadem lege expressè jubeatur, *Danaus in polit. Christian. lib. 6. c. 3.*

28. In totum verò pœnam delinquentibus remittere princeps vix poterit. Tum quod Reip. cujus salutem princeps perpetuò spectare debet, plurimum inter sit maleficia puniri, *l. 51. ff. ad l. Aquil. l. 6. §. pen. l. 20. l. 28. §. 15. ff. de pœn. l. 14. C. eod. suppliciorumq; acerbitate & exemplo minui facinorum frequentiam, l. 16. §. fin. ff. de pœn. provinciamq; malis hominibus purgari, & in unumquemq; prout deliquerit, animadverti, *l. 13. pr. ff. de offic. praesid.**

B

29. Tum

29. Tum etiam quod delictorum juri naturali & divino
adversantium poena. quoad genus, sit naturalis, moralis &
perpetua, ac proinde indispensabilis ac irremissibilis. Tum
deniq; quod D. Apostolo teste, Magistratus sit minister Dei,
itaq; ut minister gladium gerat: sitq; ex præcepto & man-
dato Dei, vindex in iram ei, qui malum egit, *Rom. 13. v. 4.*

30. Sanè si delictum sit merè civile, sive contra legē merè
civilem, dubium nullum est, quin poenæ remissio & condō-
natio in arbitrio sit Principis: ut enim principis est legem
civilem condere, ita quoq; ejusdem erit circa eandem di-
spensare, *l. fm. C. de legib.*

31. BELLI TEMPORE gubernatur Resp. potissimūm ar-
mis, *Inst. proem.* Decet quippè principem, etiam Christia-
num pro Republica populoq; sibi commisso vigilare, & si
res ita poscit, pro aris & focis, adversus hostē arma capere.

32. Id tamen non levi quavis de causa, sed urgente sum-
mā Reip. necessitate: *Nam fugiendum bellum, non tamen ut o-*
mnia pati velimus, ne in id incidamus: pax si justa ea pulcherrima:
Aliàs nihil injustè faciendum, nil turpiter patiendum, ut pacem ha-
beamus, inquit Polyb. lib. 4.

33. Justam igitur causam omninò præcedere oportet, ut
bellum suscipiatur: Tales causæ sunt Reipub. atq; populi, i-
temq; confœderatorum ac sociorum defensio, *arg. l. 3. ff. de*
justit. & jur. Rerum injustè ac per vim ablatarū recuperatio
l. 1. C. unde vi. Ejus quod naturali aut gentiū jure competit ab
hoste injusta denegatio aut prohibitio: Injuriarum illatarū
ultio, & denique fœderum & pactio-
num violatio.

34. Solam verò Imperii amplificationem, ac divitiarum
facultatumq; acquisitionem pro justis belli causis nequa-
quam habendas, infra dicetur. *Inferre enim bella finitimis &*
inde populos, sibi non molestos, sola Regni cupiditate conterere, quid
aliud, quàm grande atrocissimum nomen dūm est, inquit Augustin.
lib. 4. de civit. Dei.

Mul-

35. Multò igitur minus propriam gloriam, propriumque commodum justam præbere principi belli causam existimamus: cum magistratum & bellum & pacem non ad suam, sed ad Reipubl. utilitatem referre oporteat, *vid. Boccr. de jure belli lib. 3. c. 1.*

36. Idemque de infidelitate dicendum existimamus, cum enim (ut sapientissimus Rex Theodoricus apud *Cassiodor. 2. var. 27. lib. 10. c. 26.* inquit) religionem imperare non possim, quia nemo cogitur, ut credat in vitus: Idcirco ob solam infidelitatis causam aliis bellum inferre non licet.

37. Bellum porro justam ob causam suscepturus, operam dabit, ut paratum habeat & exercitatum militem, strenuos item & peritos Duces; Deque armis idoneis, deque comætu, aliisque ad bellum gerendum necessariis sibi diligenter prospiciat: locum prælio & castris opportunum eligat: Acciem prudenter & maturè instruat atque disponat, non modo ad hosti resistendum, ejusque vim reprimendam, sed ad inferendam etiam.

38. In prælio ipso, si ei consistendum (quod tamen, nisi lex Regni jubeat, minus consultum videtur, *Sam. 2. c. 18.*) fortem atque intrepidum se præstet, ^{actionem} militemque suo exemplo ad fortitudinem erigat & animet.

39. Hostem quoque, ubi ejus occasio erit, dolo & stratagematibus circumveniat, Hoc enim non tantum jure humano, *l. 1. §. 3. ff. de dolo.* sed divino etiam permissum est.

40. Quod si ipsum victorem ex prælio evadere contingat, victoria leniter, moderatè & cautè utatur; pacemque ab hoste devicto sibi oblatam, si conditiones ejus sint æquæ, tolerabiles & acceptabiles, ne temerè repudiet. Cum pax sit belli finis unicus, quem ipse intendit, aut certè intendere debuit. *Ita bellum suscipiatur, ut nihil aliud, quàm pax quaesita videatur, ait Cic. lib. 3. de offic. & Augustinus, pacem, inquit, habere*

debet voluntas: bellum necessitas: non enim pax queritur, ut bellum excitetur, sed bellum geritur, ut pax acquiratur, cap. 3. caus. 13. quest. 1. *Com. d. 42.*

41. Ante tamen pacem ab hoste petitam, non prohibetur fugientem insequi ac persequi, ditionemque ejus invadere, suamque in potestatem redigere: Tum quod damnum sibi datum, resque sibi ablatas, sumptusque belli, (qui ei jure refundi debent) vix aliam viam recuperare queat: Tum quod justus hic subsit metus, ut hostis vires recolligat, atque Rempublicam denuò invadat, majore fortassis, quam antea, Reip. periculo.

42. Si verò contrà princeps pralio vincatur, atque succumbat, non statim propterea animum despondeat, nec sese hosti dedat: sed viribus recollectis, cum hoste iterum congregiatur, extremaque tenet, sin viribus diffidat, tum pacem æquis & tolerabilibus conditionibus à victore impetrare studeat: impetratam sanctè custodiat, fidemque datam religiosè servet. *l. 5. ubi Duar. ff. de pact.*

43. Dictum est supra ad officium Imperatoris, quod pacis tempore sustineat, pertinere etiam, ut Remp. omnibus honestis ac justis modis pro virili augeat & amplificet. Unde etiam Imperator Romanus semper Augustus, *alle seit Messer des Reichs* / salutari consuevit.

44. Amplificatur autem Respub. aut hominibus, aut civitatibus, aut finibus seu terminis: Hominibus augetur conjugio, confœderationibus seu societatibus & clientelis.

45. Matrimonium seminarium esse amplificandæ Reip. testis est *Marc. Tullius Cic. libr. 1. de offic.* Cui assentitur *J. C. Paulus in l. 2. ff. de jure dot. ubi Republica, inquit, interest mulieres dotes salvas habere, propter quas nubere possunt: idemque Pomponius sentit in l. 1. ff. solut. Matrim. Dotium, inquit, causa semper & ubique præcipua est: Nam & publice interest, dotes mulierum*

liberibus conservari. Cum dotatas esse feminas ad sobolem procreandam replendamque liberis civitatem maximè sit necessarium.

46. Quapropter Principis cura sit, ut coelibatus Reipublicæ perniciosus prohibeatur, matrimonium maturè à civibus ineuratur: polygamia aliæq; libidines illicitæ ac promiscuæ refrenentur: Scortationes & adulteria severè puniantur; lupanaria denique non solum juri divino & naturali contraria; Sed Reipublicæ etiam admodum perniciofa tollantur & erigi prohibeantur.

47. Confœderationibus quoq; & Societatibus Remp. mirificè amplificari indubitatum est. Quapropter & illæ non solum licitæ, sed etiam utiles & quandoque etiam necessaria erunt Reipublicæ: Modò conditionibus justis, deq; rebus honestis ac licitis, & cum illis fiant, cum quibus nec jus, nec honestas, nec salus Reipubl. prohibent, *arg. l. 7. §. ait prator. ff. de pact.*

48. Inita verò confœderationes ac societates religiosè & inviolabiliter custodiri debent, non solum quas ipse princeps, sed & quas antecessor ipsius, nomine Imperii, iniit: *Nam, si Imperator fœdus percussit: videtur populus percussisse Romanus & fœdere continetur, ait Seneca 4. decla. i. & 9. contror. 2.*

49. Sed utrum cum infidelibus etiam fœdus iniri inquit; servari debeat? quæri solet: placet affirmantium opinio, si modò, quod supra requirebamus, citra Reipub. & religionis fiat præjudicium.

50. Clientelas non minus amplificationi Reipub. inferre exploratum est, si & illæ iisdem, quibus confœderatio, conditionibus sint conjunctæ. Unde quæstio admodum controversa exurgit: anne fas sit subditos contra Dominum suum pugnantes, in tutelam & clientelam

telam recipere? Et quidem si à Domino nullam justam ob
causam defecerint, eique rebellarint, non dubitamus, quia
tales adversus Dominum juvare & armare non liceat: sin
causam defectionis habuerint justam, magis dubitari so-
let: Et nobis verior videtur affirmantium opinio, *Alberic,*
Gentil. intr. de bello lib. 1. c. 16.

51. Opibus amplificatur Res publica per negociationes
& commercia, quæ pro virili promovere est principis:
Deinde per Ærarii publici confectiōem, conservatiōem &
collocatiōem: confici a. debet ærarium non quibusvis
modis, nec ex re quavis: sed rationibus duntaxat honestis,
quæ nullas præ se ferant sordes, nec subditis nimium sint o-
nerosæ: Ejusmodi sunt, quæ ex prædiis & possessionibus
publicis rediguntur: Quæ ex spoliis hostium percipiuntur,
captarum nempe urbium æraria & pecuniæ publicæ, quas
ærario Reipub. victoris inferri oportet.

52. Item, quæ ex vectigalibus rerum evectarum redi-
guntur: interim tamen vectigal moderandum, ut earum,
rerum, quibus subditi carere nequeunt, investiones leni-
entur: contra verò investiones earum rerum, quæ ad deli-
tias, ad luxum & voluptatem spectant, graventur, juxta
præceptum *Platonis lib. 5. de legib.*

53. Eodem denique pertinent, quæ ex tributis sive con-
fœderatorum, sive subditorum conferuntur: Tributis ta-
men & collectis socios ac confœderatos, ultra modum o-
nerari non oportet: nec exigi debent tributa & vectigalia,
nisi summâ urgente necessitate.

54. Sed num à tributis, collectis & vectigalibus, immu-
nes sint Clerici, hic non importunè quæritur. Et quidem,
affirmativam præfractæ tuentur Pontificii: Verùm contra-
ria opinio à nostris probata verissima est, & immotis fun-
damentis subnixæ.

55. Erarium autem hisce modis confectum diligenter & bona fide asservari, & in usum publicum, non in privatum commodum converti debet.

56. Finibus denique & terminis amplificatur ac dilatatur imperium, per justum bellum, quo vel deditio, vel expugnatione, urbes itemq; provinciæ ac regiones hostium, imperio adjiciuntur. Interim tamen pro justo bello minimè id reputandum, quod ob solam Imperii amplificationem suscipitur, uti suprà in thesi 34. dictum est. *Et hætenus de officio Imperatoris.*

57. POTESTATEM principis legibus solutam esse communis est opinio: Quam tamen absque distinctione admittendam non putamus: primò enim legibus Regni fundamentalibus principem adstrictum esse, nemo (opinor) nisi fortè communis sensus expers, & moris omnis ignarus inficias ibit.

58. Divinis item legibus principem solutum dicere, impium sanè est, c. 17. *Deut.* Quod ipsum quoque de legibus naturalibus & gentium asserendum videtur: Harum quippe respectu non ut princeps; sed ut homo consideratur, arg. *pr. Insit. de jur. Nat. Gent. & Civil. Contra §. 70.*

59. Idemq; ad leges etiam civiles mixtas porrigendum. Solis igitur civilibus legibus, quæ merè sunt tales, solutus erit princeps: Idq; dubio procul Ulpian. sensit, quando principem legibus solutum esse pronanciavit, in l. 31. ff. de legib.

60. His itaque sic generaliter præmissis porrò quaeritur, quantum potestatis Regi in bona & facultates imperii competit? Et anne illa sine Ordinum Imperii consensu alienare, aut quovis titulo ab Imperio avellere queat? Circa quæ quaestionem distinctione opus est: Nam si princeps suffragio populi Statuumq; Imperii ad Regnum pervenit, dubium nullum

nullum est, quin nullâ etiam de non alienando Regno pactione interposita, nihil quicquam de Regno abalienare possit.

61. Id quod & tunc obtinere putamus, cum vel majorum suorum hereditate, & continuata successione, vel extranei alicujus testamento ac beneficio Regnum obtinuerit: Tum quod facultates ejusmodi non tam Regis sint, quam Regni, cujus tutor & administrator Rex est, *Coverruv. par. 2. relect. cap. quamvis. §. 2. n. 4. de pact. in sext.*

62. Tum etiam, quod Regis cujusq; sit, pro virili Remp. amplificare, ut supra quoque est dictum, unde in plerisque principum juramentis expressè excipi solet, ne ipsis liceat Regni conditionem deteriore facere, aut bona Imperii transferre: Sic Carolus V. ex præscripto Septemvirorum jurasse refert Sleidanus *lib. 1. comment. p. 29.* Eodemq; modo Reges Suecorum, Polonorum, Ungarorum & Danorum jurare solere, ex singulorum jurandi formulis relucet clarissimè.

63. Atque hætenus dicta in tantum vera sunt, ut etsi alienatio jurejurando interposito facta fuerit, nihilo tamen magis subsistat, ut quæ sit in præjudicium tertii jurisq; publici facta, *arg. cap. cum contingat. extr. de jurejurand. c. intellecto. de jurejurando Zoanmet. de Rom. Imp. n. 175.*

64. Excipiunt tamen hic vulgò necessitatem, quæ bona Imperii abalienari suadeat, propterea quod necessitas legem sibi præscriptam nullam habeat, *cap. 2. de observ. jejun.* Verùm an hoc absque Ordinum Imperii consensu procedat, non immeritò dubitari possit.

65. Interim tamen quin propriâ autoritate Imperator bona Imperii in feudum dare queat, non dubitandum putamus. *arg. tit. 13. in fin. §. iij. s. 2. & 55. lib. 2. F.*

66. Quod si Rex Regnum armis ac bello acquisierit, etsi

Fr. Ho-

Fr. Hotomanno idem hic quod in superioribus casibus dicendum videatur: Verius tamen est, principem hoc casu de Regno suo, tanquam de re propria liberè disponere ac pro arbitrio suo, invitis etiam subditis bona & facultates Regni abalienare posse.

67. Quod ad potestatem principis circa regalia, juraque soli Regi competentia, explorati juris est, Imperiiq; nostri praxis, satis superq; docet ea ab Imperatore al. is, cumulatim tamen, tribui & communicari posse: excepto jure inducendi bellum publicum, condendi leges universales, instituendiq; nova vectigalia, *Bocer. de Regalib. c. 4. n. 2.*

68. Leges & jura publica non sunt omnino in manu principis, nec illa pro lubitu abrogare & mutare potest, principio enim principi fundamentales principatus sui leges antiquare minimè licet: Nam abolere ea jura, quibus status Reip. atq; ipsius salus continetur, quid aliud esset, quam se ipsum ultrò pessundare.

69. In legibus divinis quoq; & naturalibus nil mutare, aut tollere potest princeps, *Deut. 4. & cap. 17.* Est quidem summus magistratus custos utriusque divinæ legis tabulæ, morum inspector, & criminum, sive in Deum, sive in proximos perpetratorum vindex, *1. Timoth. 2. v. 2. Roman. 13.* Verum non est verbi divini, vel cultus Dei, voluntarius honorariusve censor, moderator & arbiter, ut quidpiam illi addat detrahatve.

70. Naturæ etiam jura & leges nobiscum natæ antiquari à principe nequeunt: Hæc siquidem jura divinâ providentiâ constituta immutabilia sunt & inviolabilia, *§. pen. Inst. de Jure Nat. Gent. & Civili.* iisdemque princeps non minus quam alius quivis privatus, subiectus est.

71. Limitare tamen ac determinare jura naturalia ex justa causa princeps non prohibetur, *l. 6. ff. de justit. & jur.*

C

72. Pla-

72. Planè civilia jura, vel à se, vel ab antecessore suo condita, si vel pernicioſa Reipubl. vel inutilia aut supervacua existant mutare aut è medio tollere potest, *arg. l. i. § 2. C. de veter. jur. enuel. § d. l. fin. C. de LL.*

73. Etsi enim lex ab initio inutiliter fuerit lata, fieri tamen potest; ut tempore & hominum, nec non Reipublicæ illius mutatione inutilis reddatur, ac Reipublica detri- mentosa evadat. Nec enim quidvis cuius temporis & qui- busvis hominum moribus convenit, quantumvis per se malum fortassis non sit.

74. Interim tamen circa legum mutationem & abro- gationem illud probè observandum, quod prudentes mo- nent Politici: quod illa non nisi ex gravissimis causis susci- pienda sit: Ut enim omnis aliàs mutatio periculosa: ita in- primis legum (quæ præcipuum sunt Reipublicæ fulcrum, & fundamentum) mutatio periculi est plenissima: Nisi i- gitur manifesta Reipublicæ vel utilitas vel necessitas postu- let, in legibus veteribus nil temerè mutandum.

75. Potestas principis in subditos eorundemq; liberos moderata est: Unde licet subditi in ditione Imperio ac po- testate Regis existant, non tamen ab ipso sine causa legibus approbata interfici, vel instar mancipiorum haberi, aut al- terius in potestatem abalienari possunt: Quoniam non tam ejus potestati permitti, quàm fidei, benevolentia & clien- telæ ejus commissi videntur, *Hotom. Illust. quest. 1.*

76. Non enim omnes, qui Regum Imperio subjecti sunt, continuò servi habendi sunt: Aliud est enim Regem, aliud Tyrannum esse: Rex, inquit Aristoteles, volentibus & consentientibus imperat tantum, ut eos regat: Tyrannus verò invitis dominatur, tantum ut eos pro pecudibus, ne dum pro servis & mancipiis habeat, *lib. 3. Politic.*

77. Pa-

77. Pari modo in bona & facultates subditorum soluta potestas Principi non competit: Quapropter bona subditis jure ac legitimo titulo acquisita auferre minimè debet. *l. 2. in fin. l. 5. ff. de Natal. restitui. l. 2. C. pro quibus causis sero. pro premio. ac nequidem propter utilitatem publicam, si aliter subveniri & consuli potest Reipubl. Nisi justum, subdito rei ablata refundatur precium, l. 13. §. 1. ff. commun. utriusque. l. 2. C. pro quibus Causis.* Nec etiam jus ipsis quasitum tollere aut diminuere debet, *arg. tit. 7. pr. tit. 13. lib. 1. F. & tit. 39. pr. lib. 2. Feud.*

78. Hinc denique pacta & contractus cum subditis inatos instar privatorum inviolabiliter servare tenetur, *l. praedicta. C. de locat. praed. civit.*

*Et tantum de Monarcha, ejusq. officio
& potestate.*

C 2

AD

AD ANDREAM C. Berg /
Respondentem, amicum ac fratrem sin-
gularem.

UT male fecundis committit semina sulcis,
Qui non frugiferas messesq; reportat opimas.
Nec bene velivolam naevem propellit in equor,
Qui sibi propositum, non tangit remige portum.
Sic male Thespiadum studiis dat tempora, quem non
Scandere cura tenet, Virtutis culmina celsa.
At memori hoc tecum, BERG I, tu pectore volvis;
Dum virtute tibi studeas decus ipse parare.
Evoluisse etenim non tantum scripta Sophorum
Maxima cura fuit tibi: sed quoque tempore longo,
Diversas lustrare plagas, variisq; periculis
Exponi placuit: Sic quo experientia factis
Te commendaret; Sequitur quam vivida Virtus.
Hanc nunc ostentas, hac ut ratione patronis
Et patri possis, tandem cum laude placere.
Laudo propositum. Praesens studium tibi prodest.
Maoniis Nymphis Virtutem jungere perge:
Et simul emineant studium memorandaq; Virtus:
Virtutem sequitur, Laus & memorabile nomen,
Virtutis merces tibi sic erit ista parata.

Nicolaus Grubb. L.
Gothus S.

Ad

Ad eundem.

DOctilogo quantum Lucano Corduba debet ;
Tantum magna tibi BERGI quoque Suetica tellus.
Non etenim obscurum est, quæ sit tibi gratia morum,
Quæve inter doctos tua conversatio dulcis.
Ergo bonis charus! quoniam tibi pectora saxo
Ipse Promethiades tribuit de nobiliore.
Est pietasq; tibi Virtus doctrinæq; magna,
Eloquiumq; dedit cultum, blandissima Suada.
Hinc patriæ possis magna cum laude placere,
Et tibi perpetuò remanebunt muneræ sacra.
At bonum ut inceptum fortunet Summus ab altis
Comprecor ipse tibi, Vigean tu candide amice.

Petrus Clemens W. Gothus.

Ad eundem

Siccine Musæum cultor doctissime BERGI,
Ardua Virtutis conscendis limina. Namque
Quid potes ingenio, & quantum experientia viva
Addidit, ostendis pariter: Nonne hoc decus ingens,
Et patriæ laus est? At pergito tu pede fausto
Virtutem Aoniis semper conjungere Musis
Cujus pro foribus te expectat gloria facti,
Hinc pandetq; fores clausas, sponte incluta Virtus.

Andreas }
Sylvester } Weberi Magdeburg.

A 3

AU

Au Sieur André E. Berg.

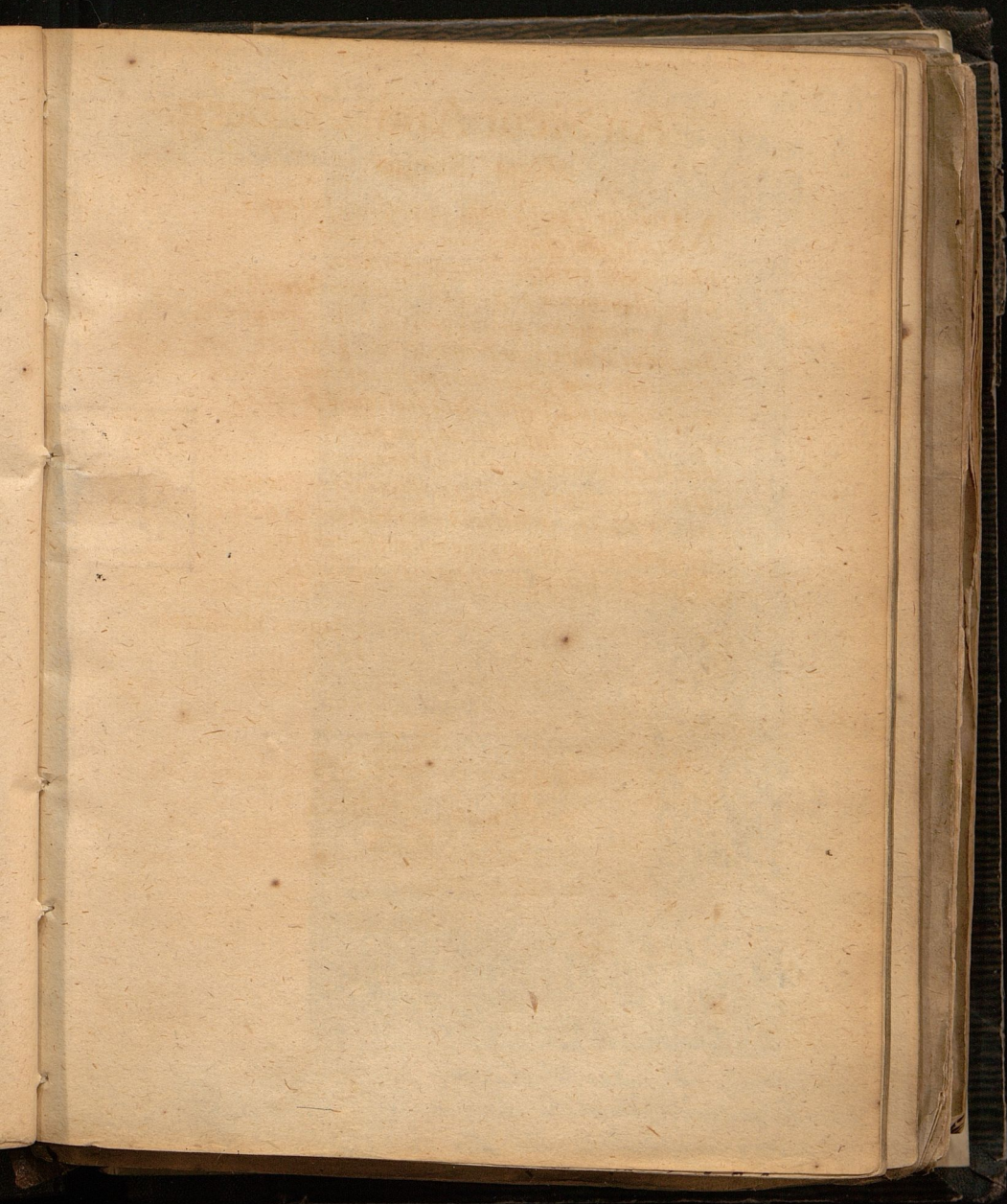
Sonnet.

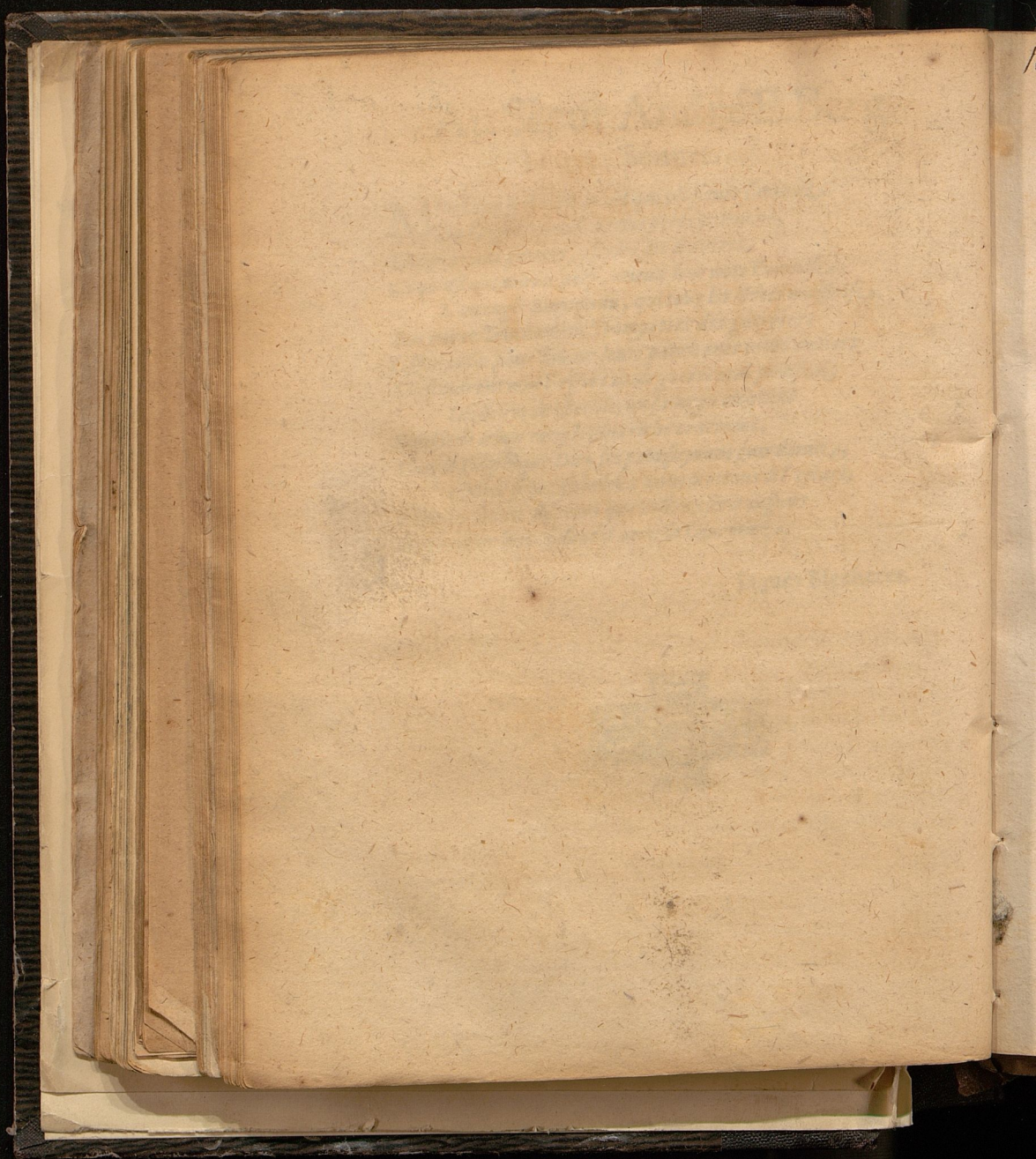
Monsieur le double mont qui plusieurs favorise,
Du Cristal espuisé de nos peres premiers,
Encores vous permet, escrire des derniers,
Ce qu'estant mieux poly, mieux leur nom Eternise.
L'aveugle Smyrneau, qui tous les Grecs maistrise,
Son grave Truchement Trompettes des guerriers
(Qui jadis pour sauver leurs panchants murs entiers
Soustindrent mal l'effort d'une guerre mal prinse.)
Un divin Aristocle, un fameux eloquent
Semblent avoir ravy le plus riche ornement,
D'ou le Delphique Dieu ses poursuyvans guer donne,
Mais si ces fabuleux nous mettons à l'escart,
Prenant le bon discours que vostre escrit despart
Du premier bien disant il aura la Couronne.

Jaques Blecheret.

Wittenberg. Diss., 1613/23

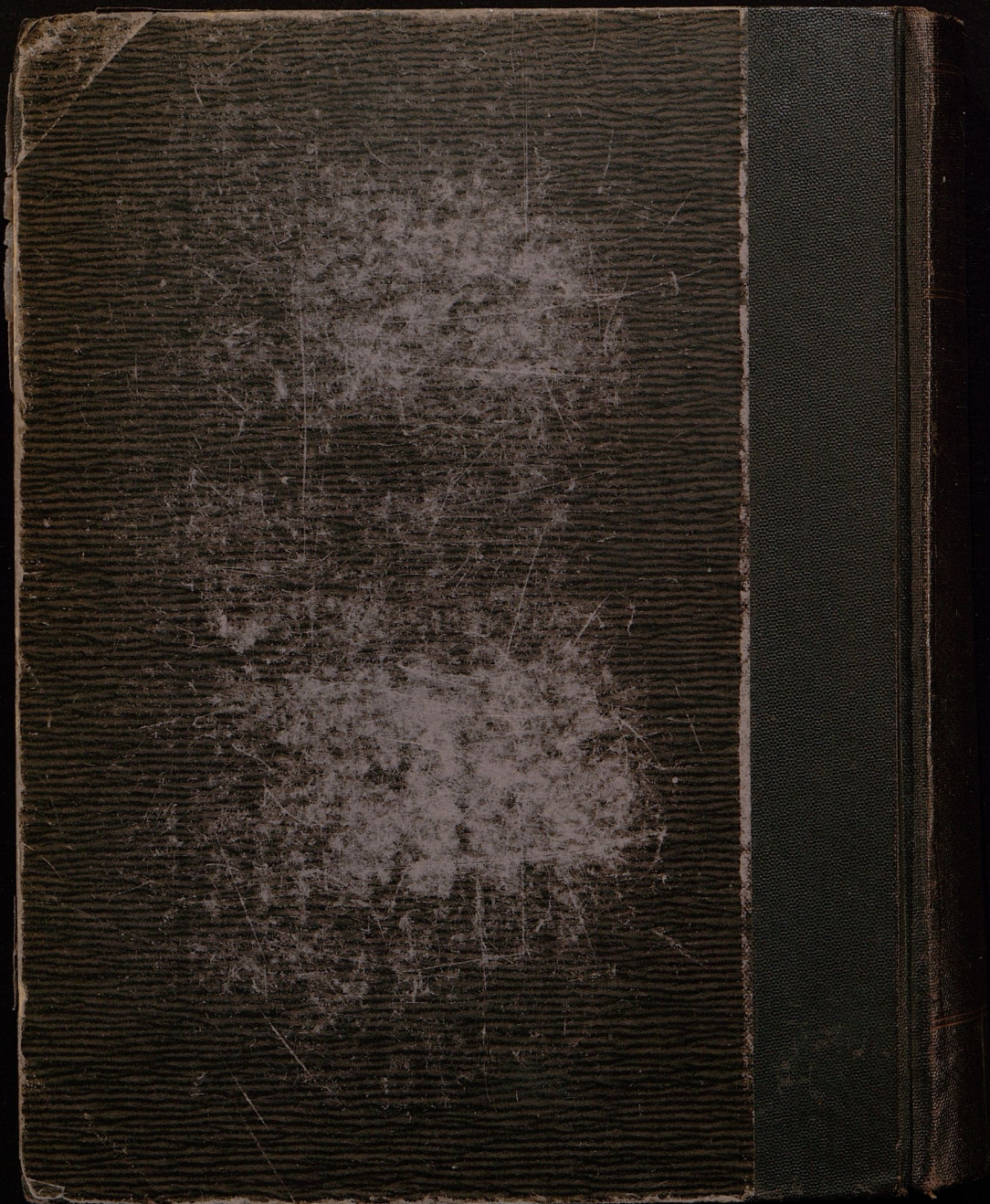
Vb 17

ULB Halle

3

002 673 304

12936

1614

82.

1/8/

De
MONARCHA
EJUSQUE OFFICIO
ET POTESTATE,
DISPUTATIO JURIDICO-POLITICA,

Quam

Divinā aspirante gratiā,
IN CELEBERRIMA ACADEMIA
WITTEBERGENSI

Sub Praesidio

Helfrici Ulrici Hunnii, J. U.

Doctoris, & designati in inclyta Aca-
demia Gießena Professoris Publ. &
Ordin.

Publici exercitii gratiā proponit

ANDREAS C Berg/SUDERMANNO-
SUECUS,

In Auditorio Actorum die 26. Martii, horis
matutinis.

WITTEBERGÆ,

Ex Officina Typographica Wolffgangi Meißneri,
ANNO clō 17c XIV.

*Inditissimam Con
Gottfridam Ror
85. 22. Candidat
Sudermannum an
suum honorandam
amicum et publicum
ne invitati gratia*